

celoletna . . . K 4.—
 pololetna . . . K 2.—
 četrtletna . . . K 1.—
 posamezna šteč. 10 vin.

Nefrankirana pisma se
 ne sprejemajo; roko-
 pisi se ne vračajo.

Náša Moč

Glasiło slovenskega delavstva

Uredništvo in uprav-
 ništvo v Ljubljani,
 Katoliška tiskarna

Oglasi se sprejemajo
 po dogovoru.

Štev. 19.

V Ljubljani, 6. aprila 1917.

Leto XII.

3. aprila 1917.

Letošnjo veliko noč bo praznoval narod tretjič v znamenju meča in bomb. Poznejši rod, ki bo živel v srečnejših časih, kakor mi, se bo s strahom spominjal naših velikonočnih praznikov. Pisanice, te bodo morebiti še ljudje imeli, a v žegnu ne bo nam Slovencem tako priljubljenih klobas, ne bo belih, okusnih z mlekom zamesenih kolačev, ne bo marsikaj, kar si tako nekako otročje vesel postal ali si pa sama z detinsko radostjo ponesla k žegnu.

In v kolikih rodbinah bodo mesto veselega, prazničnega razpoloženja tekle solze v rekah in v veletokih. Očeta ni doma, ni moža, ni brata in ni sina. Na vojski so. V ujetništvu so. Počivajo kot žrtve strašne šibe vojske, ki jo je razuzdanemu svetu poslal v svoji neskončni modrosti Bog, da se svet zopet povrne k njemu. Ali svet spoznava pota Previdnosti? Naj bi jih, čas je že...

In na cvetno nedeljo smo v cerkvah ginjeno sledili svetim obredom, ko se je blagoslavljal oljka. Ni bilo tako, kot včasih. Otročad vesela, razposajena, kot vedno, ampak na butarah, ki jih je nosila v cerkev, ni bilo nikjer videti rumenih oranž; znak vojske, da jih sovražno nam inozemstvo ne dopušča več uvažati v naše dežele.

Cvetni nedelji sledi veliki teden. Najskrivnostnejši teden celega leta: cerkev žaluje z Odrešenikom. In letos se starodavni, častitljivi »Miserere mei, deus secundum magnam, misericordiam tuam« — Usmili se me, Bog, v Tvoji neskončni milosti — čuje in poje in moli veliko bolj zbrano, mnogo bolj pobožno, kot se je druga leta.

A velikemu petku, dnevu spomina žrtve Boga-človeka na Golgoti, njegovi bridki smrti, sledi veseli aleluja: vstajenja dan.

In slovesno bodo oznanjali naši po vojski tako izredčeni zvonovi, da je Krist vstal, da je res vstal povelčan in da sedi zdaj na desnici Boga očeta in da bo sodil vse žive in mrtve.

V težkih dneh, ki jih je nam poslal Gospod, povzdignimo svoj glas k Bogu in prosimo: Ti, Gospod vojnih trum, skrajšaj nam dneve sedanje težke preizkušnje!

Glasnik.

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

Preskrba prebivalstva s petrolejem.
 Dunaj, 3. aprila. (K. u.) Pred dnevi se je svet trgovskega ministra pečal z vprašanji o preskrbi prebivalstva s petrolejem. Zastopnik trgovskega ministrstva je poročal o razdelitvi petroleja pozimi. Trgovinsko ministrstvo namerava v poletnih mesecih razdelitev petroleja bistveno ustaviti in ga oddajati le industrijem in obratom, ki delajo za vojsko. Političnim oblastem bodo nakazali malo množino, da se pokrijejo potrebščine, ki jih zahtevajo javne koristi. Petrolej se bo delil na izkaznice in sicer jih bo obrtnim obratom izdajala petrolejska centrala, v vseh ostalih slučajih pa politične okrajne oblasti. Predlagalo se je, naj se, ker bo oddaja petroleja ustavljena, poskrbe prebivalstvu vsaj sveče v zadostni množini. Sklenili so: 1.) Svet vzame na znanje poročilo trgovskega ministrstva o petroleju, ki bo dostopen poleti in načela o nameravani razdelitvi, a ker se nalaagajo prebivalstvu nove težke žrtve, nujno prosi, naj se po možnosti z ozirom na položaj produkcije in vojno iz gospodarskih zahtev skrbi za najpotrebnejši civilni konzum. 2.) Posebno pa prosi svet trgovsko ministrstvo, naj se nadomesti petrolej, če le tudi skromno, v mesecih poleti s svečami.

× × ×

Odredba o omejitvi petroleja je posebno trda za delavstvo. Gospoda ne bo toliko prizadeta; saj ima elektriko in plin.

Prebivalstvo že zdaj sveti s svečami, če jih za drag denar dobi. Ne bo pač preostalo drugega, kakor da bodo pričeli ljudje svetiti s trskami, kakor so še v nekaterih vaseh začetkom minulega stoletja.

× × ×

Mesarski trg za stranke do 8. ure zaprt. Vsled rastočega pomanjkanja mesa bo treba ukreniti najstrožje odredbe, da se bo omogočilo ljudem nakupovanje mesa, tako da ga bo vsakdo

vsaj nekaj dobil. Mestni stavbni urad je dobil že naročila, da postavi pred stojnice v Šolskem drevoredu enake ograje, kakor jih je napravil pred stojnicami zeljaric. Nevzdržen je postal dosedanji način nakupovanja mesa, ko so se ljudje nagromadili okoli stojnice ter segali mesarjem od vseh strani pod sekiro in nož. Ko bo napravljena ograja se bodo lahko stranke prav lepo in pravično vrstile. Dosedaj so stranke tudi letale od mesarja do mesarja in brezobzirneži so lahko kupili meso tudi pri več stojnicah. Razventega so že nekateri na vse zgodaj oblegali mesarske stojnice, tako da je bilo mesarjem naravnost nemogoče pripraviti meso za nadrobno prodajo. V teh razmerah je bila tudi zelo težka ali celo nemogoča kontrola nad mesarji, z ozirom na to, koliko kdo pripelje mesa na trg. Da se vsem tem nedostatom odpomore, je izdal danes mestni magistrat ukaz, s katerim se odreja, da se bo od jutri naprej pričela prodaja mesa v Šolskem drevoredu vsak mesni dan šele ob 8. uri zjutraj. Do te ure bodo vsi uhodi v Šolski drevored zaprti. Obenem naroča mestni magistrat mesarjem, ki imajo stojnice v Šolskem drevoredu, da pripeljejo na trg vse meso najkasneje ob 7. uri zjutraj in isto pripravijo do 8. ure za nadrobno prodajo. Protiravnanje se bo najstrožje kaznovalo.

× × ×

S stališča delavstva protestiramo proti dekretiranju uradnih ur mesarjem. Že vemo, kakšna mizerija je bila za meso, ampak na vse zadnje so matere in gospodinje delavke, ki delajo že v tvornicah v tem času, tudi ljudje in imajo pravico, da se prežive in da dobe včasih na mizo kosček mesa in juhe. Meso naj se prične prodajati ob 6. uri zjutraj, da ga bo tudi delavka lahko kupila in da ne bo rezerviran samo za gospodo.

× × ×

Naše »Prvo ljubljansko delavsko konzumno društvo« nam poroča, da je zadnji čas dvigniti dividende **v četrtek po veliki noči, to je 12. aprila 1917.** Ta dan se bo izplačevala dividenda onim, ki je še niso dvignili, od 3. ure popoldne

do večera. Kdor zamudi priti po dividendo, zapade v korist rezervnemu zakladu.

× × ×

Vojne podpore in preživnine.

V dunajskem mestnem svetu se je stavil predlog, naj bi se zvišale preživnine svojcem mobiliziranih. Občinski odbornik Spalovsky, voditelj krščansko-socialnih delavcev, je utemeljeval predlog nastopno: »Izprva je skromni državni prispevek za preživljanje družin mobiliziranih za silo zadostoval. V postavi ni določeno, koliko se ima dajati; postava le pušča vrata, da se to ureja po razmerah. Ob silni sedanji draginji, ko so se živila podražila za 300% in celo več, podpora nikakor ni več zadostna. Po § 4 postave za preživljanje se ima visokost preživnine določati po državni odškodnini, ki je določena za vojaško prehodno oskrbo za tisti kraj. Ta odškodnina se je l. 1916. zvišala, torej je utemeljeno, da se zviša tudi prispevek za svojce mobilizirancev. Na Nemškem se je preživnina tudi zvišala in poleg tega prispevajo nekaj še mesta. Tudi pri nas je morala dunajska občina izplačati velike vsote za stanovanja revnim družinam, ker niso mogle izhajati s tem, kar so dobile od države. Prav posebno pa potrebujejo zvišanja žene, ki imajo samo enega ali dva otroka.«

Občinski odbornik Ullreich izreka upanje, da se bo vlada udala, če tudi so stroški veliki. Povdarja, da so komisije za preživnine ravnale kaj različno in svojevoljno. Upravno sodišče se drži stališča, da preživnina ni miloščina, ampak odškodnina, ki je v postavi utemeljena. Odloki upravnega sodišča naj bi se skupno izdali, da bodo komisije imele navodilo, po katerem naj se ravna.

Zagonetka.

»Prav«, je odgovoril tujec in je omahoval v atelijer. Tam se je kar vsedel in se drzno držal.

»Ali je prav tako«, je rekel in s težavo škilil proti fotografu.

»Meni je vse prav«, je odgovoril fotograf, »a najljubše bi mi le bilo, če mi pred vsem poveste, zakaj me počaščate z Vašim posetom.«

»Ali Vam še nisem tega povedal?« je začuden vprašal pijanec. »Kontrafajate me, a požurite se, če smem prositi. Ona pričakuje kontrafe!«

»Do jutri zvečer bo morala že potrpeti. Prej ni mogoče, če Vas tudi jutri zgodaj zjutraj fotografiram, pred večerom le ne morem dobaviti poizkusne slike.«

»Ne gre, mož«, pravi zaupljivo tujec. »Ona se odpelje že z večernim vlakom v Ameriko.«

»Tako, tako, toraj potuje v Ameriko?«

»Seveda! Tako le je. Sem Šepetavec, Janez Šepetavec! —«

Vsaki komisiji naj se prideli prizivna komisija da bo mogoča kaka pritožba in ne bodo sodniki primorani soditi sami sebe. V dunajskem občinskem odboru so bili ti nasveti soglasno sprejeti. Sedaj je vprašanje, kaj bo storila c. kr. vlada.

Preživnine bodo stale vlado ogromno milijonov. Kje jih bomo vzeli? A brez preživnin bi čutili šibo vojske še vse drugače; vzdržati bi ne bilo mogoče niti pol leta. Govoriti o tem, kako so se preživnine v tem ali onem okraju delile, pač skoro ne kaže; reklo bi se po toči zvoniti; zraven pa upamo, da se bo vendarle nagnila vojska h koncu. Marsikaj ni bilo temu ali onemu všeč; komur je bila prošnja odbita, je bil nejevoljen. Ker igrata lakomnost in nevoščljivost pri denarju prav posebno vlogo, je treba trditve posameznikov pač s previdnostjo vsprejeti in le toliko verjeti, kolikor so z razlogi podprte. Ako pa hočemo iz posameznih slučajev priti do stvarne sodbe, se sme vendar — brez krivice na levo ali desno — reči, da je bilo razsojevanje po raznih okrajih in tudi v enem in istem okraju o raznih časih kaj različno. Kdor ve, kako pomanjkljiv je zakon, se ne bo temu čudil, da so šla mnenja po posameznih komisijah narazen.

Ljudje zunaj, ki so razmere od blizu poznali, so mnogokrat drugače sodili, kakor gošpodje po komisijah.

Konečno bo precej res, da dobivajo eni podpore preveč, drugi premalo. Premalo dobivajo posebno žene, ki so ali same ali pa imajo le par otrok. Ako je družina večja, se nabere skupaj vsota, ki tudi v tej draginji vendar nekaj zaleže. Kaj nejasna je določitev, kateri so »mali kmetje«. Marsikatera kmetija

»O«, ga prekine fotograf, »sin sodnega eksekutorja Petra Šepetavca?«

»Tako je. On je moj oče, ki noče, da se ženim, a se bom vseeno. Ona je nekaj podedovala tam v Filadelfiji. Zvečer se odpelje v Hamburg. Trmasta je in se noče peljati brez moje slike. Pravi, da če ne bo imela slike s seboj, bo v Ameriki vzela drugega. Kar Lenčka reče, tudi drži. Ali zdaj umevate?«

»Seveda, ne gre pa le ne. Ponoči Vas ne morem fotografirati!«

»Če me ne fotografirate, Vas pretepem!« je kratko odgovoril mladi Šepetavec.

»No, to je krepko. Lepa hvala za takem? ne bom Vas fotografiral.«

»Vi ste tudi pravi fotografar, ki radi ene slike toliko besediči. Zadnjič Vas vprašam, hočete ali nočete?« Ko je tako vprašal, je prišel odločno vihati rokave, Klun je zagledal tako močno roko, da se je kar ustrašil.

»Izpametujte se, gospod Šepetavec. Pri luči se ne more fotografirati.«

»Vse gre pri luči, samo če se plača!« odgovori surovo pijanec.

»Da, res, prav imate«, pravi foto-

se mora obdelati s posli in to se sedaj, ko dekla stane 400 K, nekaj pravi. Tak gospodar bi imel po povratku iz vojske, če ne bi dobil nobene podpore, za par tisoč kron dolga na gruntu. Tudi bi bilo umestno, da bi se ozir jemal na to, koliko je iz kake hiše sinov na vojski.

Postava jasno pravi, da se mora prispevek izplačati od dneva, ko je bil kdo vpoklican; na to se po mnogo krajih prav nič ne ozirajo. V večji potrebi so kajpada svojci mobiliziranih po mestih in trgih, posebno tisti, ki nimajo lastnega stanovanja.

Sedaj bi bilo najbolje, ko bi kmalu prišel dan, da bi ne bilo treba nobene podpore več. Sicer jih bodo eni zelo pogrešali. Za enkrat tega dneva še ne pričakujemo. Ker so se Dunajčani tako zavzeli za zvišanje prispevkov, se utegne kaj malega izpremeniti; veliko najbrže ne bo, ker vlada bo skušala zadrgniti mošnjček kolikor se bo dalo. Razume se, da se gre tu za kožo vseh davkoplačevalcev. Bilo bi pa čudno, če bi družine nekaterih vpoklicancev strdale in lezle v dolgove, druge pa bogatele ali bahato živele.

× × ×

Petdesetletnica. V »Slovenskem Narodu« smo brali 2. t. m.: V petdeseto leto stopa danes kalendarično naš list. Dne 2. aprila leta 1862. je izšla v Mariboru v tiskarni Edvarda Janežiča prva številka »Slovenskega Naroda«. Prvi urednik lista, ki je izhajal do leta 1873. trikrat na teden, je bil Anton Tomšič, ki je fungiral udi kot izdajatelj, dočim je stalo za njim večje število rodoljubov večjidel iz Štajerske, pa tudi iz Primorske in Kranjske, kateri so pozneje l. 1871. sprožili tudi misel, da dajo »Slovenskemu Narodu« trdnjšo podlago v lastni tiskarni in da mu razširijo krog interesentov v narodu s tem, da ustanove tiskovno delniško družbo »Narodno Tiskarno«, ki je bila dne 21.

graf, ki je s skrivnim strahom ogledaval velikanske pesti obiskovalca, a takaj nočna slika veliko stane. Sicer zahtevam za 12 slik 6 kron, a za to moram zahtevati vsaj 25 kron.«

»Dal Vam jih bom,« je dobrovoljno godrnal mož. »Če ni druge ovire, ta je že premagana. Saj imamo. Za Lenčko mi ni nobena reč predraga.«

»No, zdaj pa imam,« si je mislil Klun. Upal je namreč, da bo z visoko ceno prestrašil večernega obiskovalca.

»Pa naredimo,« je udano rekel. Samo, če bi bil vedel, kako.

Tu se nekaj spomni. Nameraval je hinavsko moža fotografirati, nato pa pobegniti. Naj se mladi Šepetavec znosi nad pohištvo, boljše še vedno, kakor, če se znosi nad njim.

Svojega učenega obiskovalca je nato spravil v pravo postojanko. Ta je veselo renčal; nato je fotograf postavil pred njega aparat in ga nameril na mladega Šepetavca, ki je napel, to se je videlo, vse svoje moči, da bi mogel gledati v aparat.

»Prosim, taki ostanite; grem po plato.«

avgusta 1872 potrjena od vlade. Ustanovni občni zbor delniške družbe »Narodne tiskarne« se je vršil nato 14. septembra istega leta ter je bilo že takrat določeno, da se »Narodna Tiskarna« preseli v Ljubljano, kjer je bilo že najeto stanovanje v hiši gosp. Tavčarja v tedanjem hotelu »Evropi«. Prva številka »Slovenskega Naroda«, tiskana že v Ljubljani, je izšla dne 6. oktobra 1872, nakar je dne 1. januarja 1873 postal dnevnik. Leta 1904. se je preselil »Slovenski Narod« v lastno poslopje v Knafljevi ulici. Leta 1910. je izhajal naš list od 1. julija do 31. decembra dvakrat na dan. S 1. januarjem 1918 zaključil naš list svoj petdeseti letnik. Upajmo, da nam bodo takrat razmere dovolile, slaviti jubilej, ki je pač nerazdružljivo združen z napredkom in kulturo slovenskega naroda, ki je dal našemu listu svoje ime. — Beležimo to »samohvalo« s pristavkom: Naroda »Slovenski Narod« nikdar zastopal ni. Zastopal je v prvi vrsti in še zastopa korist, pardon interese takozvanih boljših plasti slovenskega naroda v svobodomiselnem smislu. On je uvedel v naše časnikarstvo pisarjenje, ki milo rečeno, ni fair. Uvedel je osebno gonjo »ameriško« proti vsem neljubim mu osebam in se ni nikdar proti drugače mislečim ljudem krotil. Surovi ton našega časopisja je on zagrešil; če se je izpokoril se bomo veselili posebno kršč. socialni delavci in delavke, ki smo mu, odkar se organiziramo, vedno zelo tičali v želodcu.

NOVA DOLOČILA O DRŽAVNIH PODPORAH.

Zelo važna za one, ki dobivajo državno podporo, je cesarska naredba z dne 30. marca 1917, št. 139. Ta določa, da če ima podpiranec hišo, ki je obremenjena z dolгови, tako da mora lastnik mesto stanarine plačevati od teh dolgov obresti v približno enaki višini, kot stanovanje v slučaju, da bi ne imel lastne hiše, dobi celo podporo kot oni, ki nima svojega stanovanja.

V tem oziru se je godila večinoma delavstvu, ki ima lastne delavske hišice, pa tudi na deželi hišarjem velika krivica. Nekdo n. pr. je imel hišo z dvema sobama ter je imel vknjiženega dolga 4000 K, od katerega je moral plačevati letne obresti v znesku 200 K. Po stari naredbi je dobil tak le skrženo podporo, četudi je faktično plačeval ravno isto kot najemnik, samo pod drugim naslovom. Najemnik plačuje namreč članarino, ta pa obresti od dolga.

Nadalje se je določila doklada k državnim podpori, in sicer:

1. Za zakonske žene brez postranskega zaslužka v industrijskih krajih od 10 do 20 odstotkov;

2. če ima pa zakonska žena postranski zaslužek, ima pravico do zvišanja le, če njen povprečen postranski zaslužek ne presega: a) kjer ni otrok, enkratne dosedanje podpore, b) kjer sta otroka, eno in pol dosedanje podpore, c) kjer so trije ali več otrok, dvojnega zneska dosedanje podpore;

3. če je pa postranski zaslužek sicer višji kot povedano pod a, b in c, ima zakonska žena pravico zahtevati le razliko med njenim postranskim zaslužkom in pa poviškom, ki bi ga imela dobiti v slučaju, da bi ne imela nikakega postranskega dohodka.

S to naredbo se je upošteval sedanjí vsled draginje spremenjen položaj. Marsikaka družina, ki je pred vojsko z moževim zaslužkom 2 ali 3 K na dan bomo izhajala, je bila sedaj kljub podpori v veliki bedi, kajti podpora je bila prikrojena za normalne razmere pred vojsko, ni pa upoštevala, da bi se bili službeni prejemki ali delovni zaslužek posameznika vedno rastoči draginji živil primerno zviševal.

Naši vojni pohabljeni.

(Konec.)

Poleg kopeli, masaže in elektrike pomaga pohablencu zlasti pravočasno uporabljanje, to je gibanje odrevenelih udov. Saj bi tudi zdrava roka, povita z obveza, polagoma okorela, omtvela. Mišice (meso) predolgo počivajočega uda zamro. Koliko hitreje bi omtvela šele prestreljena ali presekaná, razmesarjena roka ali noga! V kratkem bi ne bila za nobeno delo več sposobna. In kar bi bilo najhujše: ta nesposobnost bi ostala pohabljenemu vse žive dni!

Glavno načelo moderne kirurgije velevala zdravniku, naj odvzame ud z nožem le v najskrajnejši nujnosti. Ako ni nobene vnetice in ako je vobče le količkaj upanja, da se zaceli rana tudi sicer, potem zdravnik ne odreže ničesar, in naj so deli še tako razdrobljeni in razmesarjeni. Zakaj mnogoletna izkušnja uči, da so tudi razmesarjeni udje (razdrobljene kosti) za delo zopet sposobni, kadar se zacelijo in izurijo, ali pa je mogoče, ostankom roke ali noge priklopiti nadomestne, umetne ude. Take umetne ude, taka umetna gibalna imenujemo proteze (nastavki). S protezo more pohabljenec gibati tako, kakor prej s svojim živim pravim udom.

Nobenih bergel več! Invalidi z berglami, brez dela, otopo polagoma na duhu in, vajeni tuje usmiljenosti, vajeni miloščine in podpore, postanejo izlahka tudi duševni pohabljeni. Privadijo se beraške palice in propadejo naposled popolnoma.

Z napravo protez, umetnih gibal, se bavi na Dunaju posebna tvornica. Ondi dela 650 mož, med njimi mnogo pohablencev. Ta tvornica je naravnost vzorna in oddaja proteze ne samo našim pohablencem, ampak tudi invalidom na Nemško. Na to sme biti avstrijska industrija ponosna!

Nikakor ne zadostuje, da se ozdravijo pohabljeni zdravniško, treba jih je ozdraviti tudi socialno (družabno) in to kar najhitreje. Na Dunaju so pod vodstvom dr. H. Spitzja, vseučilišnega profesorja in višjega štabnega zdravnika, ustanovili posebne šole za invalide. Te šole je obiskovalo že na tisoče pohabljenih. Iz prvotne skromne male učilnice se je razvil velezavod za

3600 mož. Ondukaj zdravijo pohabljenec po pravilih zdravniške znanosti; obenem pa imajo invalidi najlepšo priliko, priučiti se raznim strokam rokodelstva in obrtstva, tako da si morejo pozneje slu iti svoj kruh sami in niso nikdar odvisni od usmiljenja in radodarnosti milosrčnih ljudi. Vsak se sme učiti, kar si izbere sam, ako je le izbrana stroka primerna njegovim zmožnostim. Izbirati pa more med štiriinštiridesetimi poklici.

Malodane vsi pohabljeni menijo izprva, da ne bodo nikoli več mogli opravljati svojega prejšnjega ali pa sploh nobenega dela. In ta bridka domneva jim mučno in težkotno lega vedno iznova na skoraj obupanega duha. Ves otožen in žalosten dospe pohabljeni v šolo za invalide. Venomer ga tare skrb, da si ne bo nikdar več mogel služiti sam svojega kruha in da bo le drugim v napoto in nadlego. V šoli pa vidi tovariše — morda še huje pohabljeni. In glej! Ti tovariši opravljajo s protezami vsakovrstna dela! On jih gleda, osupne, se čudi in strmi. In tukaj se mu zopet dvigne obupan duh in v srce posije zlat žarek veselega, sladkega uapnja... Mnogi se od samega veselja smejaajo ali jokajo, videč, da bodo kmalu mogli delati tudi oni kakor drugi, že izučeni pohabljeni. Z veliko vnemo se lotijo učenja in že v nekaterih mesecih dosežejo, kar si prej niti niso upali želeči!

Vodstvo skrbi za to, da se vsak nauči primerne dela v svojem prvotnem ali v drugem primernem poklicu in da dobi tudi gotovo službo takoj, ko je izvežban. Podobni zavodi kakor na Dunaju so tudi po drugih naših mestih. V Ljubljani imamo doslej le c. kr. deželno oblastvo za posredovanje služb invalidom.

Šole za invalide se dajo uvesti v vsakem mestu, kjer je obrtna šola; tu bi namreč mogli izdelovati proteze. Treba je le, da se naglo in krepkovoljno lotimo dela in potem utegnemo kmalu dobiti tako šolo za invalide tudi v naši beli Ljubljani!

Ljubljana, meseca septembra 1916.

»Dobrodelno knjižnico« toplo i mi priporočamo.

J. S. Z.

Prepoved o izdelovanju sladčic. Izšla je naredba trgovskega ministrstva, s katero se prepoveduje vsaka obrtna izdelava in prodaja sladčic iz vseh vrst moke in sočivja.

× × ×

Razvrstitev obratov v vojne namene. Dne 18. marca t. l. je izšla obširna cesarska naredba, ki urejuje plačilne in delavske razmere v obratih, ki služijo vojnim namenom.

Obrati so razdeljeni v razne okraje in pritožne komisije.

Za naše kraje je določen sedež tem komisijam v Ljubljani in sicer spadajo: Obrati kovinskih delavcev pod I. skupino; drugi obrati pod II. skupino; rudniški obrati pod III. skupino.

Arzenal v Pulju spada pod I. skupino, smodnišnica v Kamniku pa v II. skupino.

V komisijah bodo tudi zatopniki občine in delavstva.

O tej odredbi, v kolikor urejuje plačilne razmere, smo že poročali.

× × ×

Za kaj se rabi vse papir. Dandanes, ko manjka bombaža in drugih surovin za izdelavo blaga, so pričeli z poizkusi, delati iz papirja blago za obleke, vreče, vrvce itd. V prometu se nahaja že raznovrstno tako papirnato blago. Vsled tega je važno vprašanje, kako zbrati vse odpadke starega papirja. Gospodinj, ki so doslej mislile, da je star papir le v za smeti, se bodo sčasoma privadile zbirati in prodajati papirne odpadke. V to svrhu se je ustanovila posebna papirna centrala in so se določile tudi za star papir maksimalne cene, ki se po kakovosti papirja dvigajo od 6 K 50 vin. do 52 K 50 vin. za 100 kg.

Isto velja glede cunjev vsake vrste. Odpadki blaga se plačujejo krojačem in šiviljam po 6 K za kilogram. Torej pozor, nobena kupa naj ne gre v smeti, ker ima svojo vrednost. Vsak konec špage ima vrednost nekaj vinarjev. Pomisliti je treba, da velja 2 metra niti dandanes nad 1 vinar. Ako je le kedaj, torej velja posebno danes štedljivost.

× × ×

Tekom vojske je postalo mnogo oseb pogrešanih. Svojci so se zaman obračali na razne dobrodelne zavode in časopise, da bi o njih kaj poizvedeli. Sedaj se je ustanovil na Dunaju v smislu razglasa justičnega ministrstva z dne 13. marca 1917, št. 15, poseben državni urad in pa poseben list, ki bo iskal pogrešance. Pisarna se nahaja: Dunaj, I., Eisenplatz 3. Oglas za iskanje v tem listu velja za navadno obliko 2 K, za dvojno velikost 4 K, za večjo obliko s sliko onega, ki se ga išče, pa 9 K 50 vin. List se tiska v 20.000 izvodih.

× × ×

V smislu odredb tozadevnih ministrstev morajo odslej naprej sodišča v Bosni sprejemati in reševati tudi nemške vloge.

× × ×

Glavno nadzorstvo oprostencev.

Z Dunaja se poroča dne 31. marca. Te dni izide razglas o generalni kontroli oprostencev. Razglas določa: V svrhu kontrole se morajo vsi oproščenci, ki se niso pritegnili na vojaško službo — bodisi da so odvezani na določen ali na nedoločen čas, kot službeni zavezanci (vojske, vojne mornarice ali deželne brambe) ali kot črnovojni zavezanci, kot gažisti (aspiranti za gažiste) ali kot osebe moštva — zglasti na tisti občini, v koje okolišu izvršujejo svoje delovanje ali imajo sedež delovanja, za katero so odvezani. Zglasti se morajo v času od 10. do 22. aprila leta 1917 in prinesiti s seboj vse listine, ki so v njihovih rokah, tako o razmerju njihove vojne dolžnosti (dekret o ime-

novanju za gažista ali aspiranta za gažista, namembnico, vojaško ali deželno-brambovsko prehodnico, črnovojno prehodnico, zadnjo črnovojno izkaznico itd.) kakor tudi o njihovi oprostitvi (oprostilnico, odveznico, eventualno drugačno potrdilo o tem, da so odvezani). O izvršeni zglastitvi se izda zglastilnemu zavezanec potrdilo občinskega urada. Od zglastitve na občini so izvzeti oproščenci naslednjih skupin, kojih kontrola se izvrši po posebni poti: 1. nameščenci — všteti delavci in z dnino nameščene osebe — dvora, države in dežel; 2. osebe, ki delajo v dobavnih obratih za armado, v rudarskih in drugih priviležiranih obratih; 3. nameščenci železnic (izvzemši cestne železnice) in paroplovnih družb. — Oprostitev vseh tistih, ki niso izpolnili dolžnosti v zgoraj označenem roku, so razveljavljene s potekom zadnjega dne tega roka. Dotičniki bodo pozvani za 30. april 1917 na vojaško službo. Tudi tisti, ki se niso zglastili zaradi nepremagljive ovire, so dolžni 30. aprila priti v vojaško službo. Ako nesumno dokažejo dotično oviro, pa se jim more na posebno prošnjo zapote časno podeliti dopust, če je njihova vnovična oprostitve (odveza) potrebna v javnem interesu in če dotično prošnjo priporoča politično okrajno oblastvo, ki pride v poštev.

Za odstranitev hrbtnih bolečin priporočajo mnogi zdravniki in nad stotisoč zahvalnih pisem Fellerjev bolečine lajšajoči rastlinski esenčni fluid z znamko »Elsa-fluid«. Vtiranja in krepke masaže hrbta s tem izvrstnim vtiralnim sredstvom navadno takoj učinkujejo in zelo blagodejno vplivajo. Vsled izredne priljubljenosti tega preizkušenega bolečine lajšajočega domačega sredstva ga mnogi posnemajo. Ni pa priporočljivo delati poizkuse; najbolje je, da se držite edino pristnega »Elsa-fluida«. Narочи se pri lekarnarju E. V. Feller, Stubica, Elsa-trg št. 264 (Hrvatska). Predvojne cene: 12 steklenic stane franko samo 6 kron. Je torej ne samo najzanesljivejša, temveč tudi najcenejša vtiralno sredstvo. Nobeno drugo se ne more izkazati s tolikimi zahvalnimi pismi in zdravniškimi priporočili. Kar je tolikim ljudem ugajalo, mora biti dobro, in vsled tega svetujemo, da ga zaupljivo rabite. Tudi Fellerjeve nalahno odvajajoče rabarbarske kroglice z znamko »Elsa-Pillen«, 6 škatlic franko za samo 4 K 40 h, se lahko obenem naroče. So preizkušeno želodec krepčajoče odvajalno sredstvo, ki izborno in sigurno učinkuje ter na vsak način več vredno nego drastična odvajalna sredstva. Zelo priljubljene! (va)

Okno v svet.

Avtomobilna vožnja skozi stoletja! Tako je naslov fantastični veseloigri, katero je spisal brat slavnega vojskovodje Hindenburga in katero je pridobil »Kino Central« v deželnem gledališču. Predstave se vrše v deželnem gledališču na velikonočno nedeljo in veli-

konočni ponedeljek ob 1/211. uri dopoldne, ob 3, 1/25., 6., 1/28. in 9. uri zvečer.

Ministrski svet v Cadornovi navzočnosti.

Lugano, 1. aprila. (K. u.) V Rimu je zboroval včeraj dlje časa ministrski svet, katerega se je tudi načelnik generalnega štaba Cadorna udeležil. Cadorna biva že nekaj dni v Rimu. Časopisi polagajo veliko važnost ministrskemu svetu in trde, da je Cadorna temeljito poročal o vojaškem položaju in o tem, kaj naj se ukrene.

Izdajatelj in odgovorni urednik **Mihael Moškerc**.
Tisk Katoliške Tiskarne.

STRAH

in stud pred mrčesi, stenici, bolhami, ušmi, muhami, ščurki, grili, molji in drugo golaznijo je gotovo upravičen, kajti muhe razširjajo s svojim obleženjem smeti in potem jedil, bolezn, molji, grili, ščurki, peresne uši povzročajo škodo v hiši, stenice, bolhe, uši pa nadlegujejo ljudi in živali. Vso to golazen v hiši, kuhinji, hlevu in vrtu pokonča takoj **Fellerjev mrčesni prašek »Elza«**, ki prekaša vsa druga mrčesna sredstva. Predvojne cene: 5 velikanskih škatelj 5 K. — Eno škatlo kot priklado 1 K razpošilja edino pristno lekarnar **E. V. Feller, Stubica, Elza trg 264 (Hrvaško)**.

Najboljša in najcenejša zabava v Ljubljani je v

Kino Central

v deželnem gledališču.

Obiskujte vedno »Kino Central«, kjer se za mal denar dobi bogato razvedrilo!

Gospodarska zveza v Ljubljani

ima v zalogi

jedilno olje, čaj, kakor tudi vse drugo specerijsko blago.

Oddaja na debelo!

Za Ljubljano in okolico je otvorila

mesnico

v semenišču v Šolskem drevoredu

kakor tudi

specerijsko trgovino

na Dunajski cesti št. 30.

Kdor pristopi kot član h „Gospodarski zvezi“, dobi izkaznico, s katero ima pravico do nakupa v mesnici in trgovini.

A. & E. SKABERNÉ, Mestni trg št. 10

Velika zaloga manufakturnega blaga, različno sukno za moške obleke, volneno blago, kakor ševijoti, popelin, delen, itd. za ženske obleke. — Perilno blago, cefirji, kambriki, batisti v bogati izbiri. Različno platno in šifoni v vseh kakovostih in širinah; potrebšine za krojače in šivilje. Flanelaste in šivane odeje, različne preproge za postelje, kakor tudi cele garniture. — Novosti v volnenih in svilenih robcih in šalih. Namizni prti, servijeti in brisalke iz platna in damasta. **Priznana nizke cene!**

Posebni oddelek za pletenine in perilo. Vse vrste spodnje obleke za ženske in moške, kakor: srajce, hlače, krila, bodisi iz šifona ali pa tudi pletene iz volne ali bombaža. — Največja izbira v nogavicah v vseh barvah kakor tudi v vseh velikostih za otroke. — Predpasniki najnovejših krojev iz pisanega blaga, šifona, listra in klota. Stezniki ali moderci od najcenejših do najfinejših. Fini batistasti, platneni in šifonasti žepni robci. — Zaloga gosjega perja in puha. **Vedno sveže blago!**